

The cover features a central yellow circle containing the title text. This circle is surrounded by six larger, irregular teal watercolor circles. Overlaid on the entire composition are several thin, yellow, hand-drawn lines that crisscross and form a web-like pattern.

TOIMITTAJAOPAS
seksuaalisesta
häirinnästä
raportoimiseen

Veera Ehrlén

© Veera Ehrlén

Kuvat: Adobe Stock

Taitto: Suunnittelutoimisto Tammikuu Oy

Teoksen julkaisua on rahoittanut Koneen säätiö ja
Suomen tiedetoimittajain liitto.

ISBN (print) 978-952-94-9350-0

ISBN (pdf) 978-952-94-9351-7

Paino: Hansaprint, Turenki 2024

KONEEN SÄÄTIÖ

TOIMITTAJAOPAS
seksuaalisesta
häirinnästä
raportoimiseen

Veera Ehrlén

Toisensa kun tytöt tavoitti
Toinen toiselle tukena
Alkoi tuoda ilmi tapaustaan
Kertoa kokemuksistaan

Vilma Jää: Ei uskota, albumilta Kosto (2023)

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä on tasa-arvolaisissa tarkoitettua syrjintää. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Tasa-arvoaltuutettu (2024)

Esipuhe

Tämä toimittajaopas on kohdistettu etenkin sinulle, joka haluat tai aiot raportoida seksuaalisesta häirinnästä. Opasta varten olen osana Koneen säätiön rahoittamaa hanketta *Median rooli liikuntakulttuurin tasa-arvon edistämässä ja seksuaalisen häirinnän vastaisessa työssä* haastatellut 16 suomalaista toimittajaa, jotka ovat vuosien 2018–2022 aikana raportoineet sukupuolten tasa-arvoon ja seksuaaliseen häirintään liittyvistä aiheista. Olen päättänyt jokaisen haastattelun kysymyksellä ”Mitä oppeja jakaisit toimittajalle, joka haluaa työssään tuottaa ja jakaa tietoa liikuntakulttuurin lieveilmiöistä, kuten häirinnästä?” Tähän oppaaseen olen kiteyttänyt, limittänyt ja jakanut temaatteisesti toimittajien vastaukset edellä esitettyyn kysymykseen. Nostan oppaassa haastateltavien monitasoiset näkemykset yhdeksi opastavaksi ääneksi, joka johdattelee lukijaa häirinnästä raportoimisen eri vaiheissa.

Alkuperäinen aikomukseni kirjoittaa toimittajaopas nimenomaisesti urheilun seksuaalisesta häirinnästä raportoimiseen muuttui ymmärrettyäni, että jaetut opit eivät kosketa vain urheilutoimitusten työtä tai seksuaalisesta häirinnästä raportoimista ainoastaan liikunnan ja urheilun kontekstissa. Useimmat toimittajien jakamat käytännön neuvot ja laajemmat katsomukset voidaan yleistää myös muihin konteksteihin ja journalismin eri lajeihin. Uskon siksi, että oppaasta hyötyvät eri alojen toimittajat kuin myös journalistiikan alan opettajat ja opiskelijat. Oppaassa esitetyt opit rajoittuvat haastateltujen toimittajien

näkemyksiin. Yksittäisten toimittajien näkemyksiä olen havainnollistanut myös leipätekstistä erottuvilla suorilla haastattelusi-
taateilla. Lisäksi oppaasta löytyy toimittajien jakamien oppien
selkänöjana otteita juuri päivitetystä, 1.10.2024 voimaan tule-
vista, Journalistin ohjeista. Olen oppaassa nostanut Journalistin
ohjeista esiin kohtia, joiden omasta näkökulmastani katsottuna
tulkitseen soveltuvan kuhunkin asiayhteyteen.

Haluan sydämellisesti kiittää haastattelemiani toimittajia luot-
tamuksesta ja avoimuudesta. Ilman teitä tätä opasta ei olisi
syntynyt. Kuten käsillä olevista oppaasta käy ilmi, häirinnästä
raportoivilta toimittajilta vaaditaan erityistä rohkeutta, herk-
kyyttä ja tarkkuutta. Luonnollisesti haluan kiittää myös juttujen
takana olevia urheilijoita ja muita liikunnan ja urheilun parissa
toimivia henkilöitä, jotka ovat kertoneet heihin kohdistetusta
epäasiallisesta käytöksestä, häirinnästä tai väkivallasta. Haluan
kiittää Koneen säätiötä hankkeen perusrahoituksesta ja Suo-
men tiedetoimittajain liittoa apurahasta, jonka turvin olen työs-
tänyt haastatteluaineistoa oppaan muotoon. Lisäksi haluan
kiittää Suunnittelutoimisto Tammikuuta kustannustoimittami-
sesta ja oppaan visuaalisesta ilmeestä.

*Turussa,
30.6.2024
Veera Ehrlén*

Sisältö

Esipuhe	6
1 Pidä kaikki aistit avoinna	11
2 Tee journalistinen työ tarkasti	17
3 Kohtaa ihminen	23
4 Kysy vaikeitakin kysymyksiä	29
5 Huolehdi omasta jaksamisestasi	33
6 Seiso juttusi takana	37
7 Seuraa uutinen loppuun	41
Loppusanat	45
Lähteet	47
Aiheeseen liittyvää lukemista	47
Oppaan kirjoittajasta	48

1 Pidä kaikki aistit avoinna

Häirintätapausten kaiveleminen oma-aloitteisesti on vaikeaa. Et löydä häirintäaiheita etsimällä, vaan pitämällä kaikki aistit avoinna ja olemalla näkyvillä toimintaympäristössäsi. Seuraa intuitiotasi ja kuuntele omaa uutisvainuasi. Pohdi sitä, mikä yhteiskuntaa puhuttaa ja mikä yleisöä voisi kiinnostaa. Omak-su tietoa tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta ja niihin liittyvistä ongelmista. Se avartaa maailmankatsomustasi ja auttaa sinua saamaan terävämpiä juttuideoita.

Oon alkanut ottaa selvää asioista. Vaikka nyt lähtökohtaisesti siitä, että mitä feminismissä oikeasti haetaan, mikä sen ydin on. Ihan tämmöisistä hyvin perusjutuista. Siitä huomaa, että kun on vaan lähtenyt tutustumaan asioihin paljon tarkemmin, pystyy reflektoimaan sitä myös omaan työhönsä.

Jos jokin aihe on lähellä sydäntäsi, tee kaikkesi, että saat kirjoitettua siitä jutun. Esitä aktiivisesti sinua kiinnostavia juttuideoita uutispäälliköille ja -tuottajille. Tarvitset väsymättömyyttä jaksaa

perustella, miksi jokin aihe on sinulle tärkeä. Mieti, miksi haluat kirjoittaa juuri häirinnästä. Mitä merkitystä tai hyötyä siitä olisi? Harkitse tarkkaan myös sitä, oletko itse valmis juttuprosessiin. Häirintä aiheena on erityisen herkkä, vastuullinen ja vaativa, eikä siitä ole mahdollista kirjoittaa juttua kevyesti. Uutisartikkelista tulee aina parempi, kun olet itse valinnut aiheen, pohtinut sen merkitystä ja innostunut sen tekemisestä.

Ylläpidä ammattimaisia suhteita toimintaympäristösi. Perehdy siellä toimivien ihmisten tekemiseen ja käy heidän kanssaan avoimia ja luottamuksellisia keskusteluja. Sitä kautta pääset käsiksi moniin aiheisiin, myös epäkohtiin. Havainnoi ympäristöäsi ja ole kuulolla siitä, mistä kentällä puhutaan. Sinun on hyvä pitää itsesi kartalla toimintaympäristön tapahtumista ja ihmisten välisistä valtasuhteista. Tee kaikille alusta alkaen selväksi, mikä on sinun roolisi toimittajana suhteessa kentällä toimiviin ihmisiin. Voi myös olla hyödyllistä, että avaat kontaktiverkostolle journalismin periaatteita ja korostat, että epäkohtien suhteen olette yhteisellä asialla. On kaikkien toimintaympäristössä toimivien etu, että epäkohdat, kuten seksuaalinen häirintä, nostetaan esiin.

Se on just se mysteeri, että mistä niitä uutisaiheita tulee. Kyllä se on varmaan vähän niin kuin taiteilijan työ, että ei niitä etsimällä vaan tule. Ne on ne hyvät omat kontaktit ja sitten ehkä just se, että kun tekee näitä juttuja niin niitä rupeaa myös jatkossa tulemaan, että ihmiset luottaa.

Jos olet saanut vihjeen häirintätapauksesta, mieti huolella, miten aiot sen kanssa edetä. Suhtaudu saamaasi vinkkiin vakaavuudella mutta lähtökohtaisella varauksella. On hyvä pitää mielessä, että ihmisten motiivit vihjeiden antamiseen saattavat olla monisyiset. Joissain harvoissa tapauksissa yksi motiiveista voi olla kostaa tai tehdä kiusaa toiselle ihmiselle. Toisinaan häirintäkohteena ollut ihminen ottaa yhteyttä mediaan siinä vaiheessa, kun hän on yrittänyt tulla kuulluksi toisessa yhteydessä ja pettynyt saamaansa vasteeseen tai asioiden etenemiseen. Kokemus siitä, että on tullut kohdelluksi väärin, voi herättää ihmisessä vahvoja tunteita ja reaktioita.

Journalistin ohjeet, kohta 12

Tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti.

Erityisen tärkeää se on, kun asia on kiistanalainen tai kun tietolähteellä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus.

Häirintäjutuissa alkusuunnittelu on äärimmäisen tärkeä vaihe. Kiirehtimällä saatat pilata oman juttuaihiosi. Mieti tarkkaan, ketä aiot kontaktoida ja missä järjestyksessä. Miten aiot asiasi muotoilla? Yhteyden saaminen vaatii toisinaan riskien ottamista. Havainnoi häirintäepäillyn piirissä olevia ihmisiä ja punnitse sitä, keneltä kysyt ensimmäisenä häirinnästä. Pienissä piireissä väärältä ihmiseltä kysyminen saattaa johtaa siihen, että hän kertoo yhteydenotostasi muille sisäpiiriläisille, ja he kaikki vaikevat erinäisistä syistä.

Häirintä aiheena on edelleen stigmatisoitunut ja moni häirinnän tai väkivallan kohteeksi joutunut ihminen ei ole valmis puhumaan aiheesta, koska se on kipeä ja siihen liittyy vaikeita vahvoja tunteita, kuten pelkoa tai häpeää. Häirinnän kohde saattaa myös itse tai painostuksen alla olla huolissaan siitä, että häirinnästä kertomisella voisi olla kielteisiä seurauksia hänen maineelleen, työuralleen tai lähipiirilleen. On siten tärkeää, että ymmärrät syyt sekä puhumisen että vaikenemisen taustalla. Häirinnästä kertomiseen voi esimerkiksi liittyä tarve tulla kuulluksi tai tarve saada oikeutta. Häirinnästä vaikenemiseen voi puolestaan liittyä sosiaalisen syrjäytymisen huoli tai tarve päästä elämässä eteenpäin.

Journalistin ohjeet, kohta 18

Haastateltavalla on oikeus saada ennakolta tietää, onko keskustelu tarkoitettu julkaistavaksi vai ainoastaan tausta-aineistoksi ja millaisessa asiayhteydessä hänen lausumaansa käytetään. Hänelle on myös kerrottava, jos haastattelu voidaan julkaista useissa medioissa. Erityistä huolellisuutta on noudatettava, kun haastateltava on selvästi haavoittuvassa asemassa.

Juttutyypinä häirintä vaatii enemmän heittäytymistä, aikaa, ajatus- ja selvitystyötä kuin moni muu aihe. Joskus prosessi saattaa kestää useamman vuoden. Tarvitset pitkäjänteisyyttä. Suunnittele jokainen askeleesi tarkasti, mutta muista myös, että juttu etenee vain silloin, kun ihmiset ovat valmiita puhumaan

häirinnästä. Et pysty aikatauluttamaan tätä etukäteen. On sinusta kiinni, oletko valmis raivaamaan prosessille aikaa ja tilaa silloin, kun saat ihmisiin yhteyden.

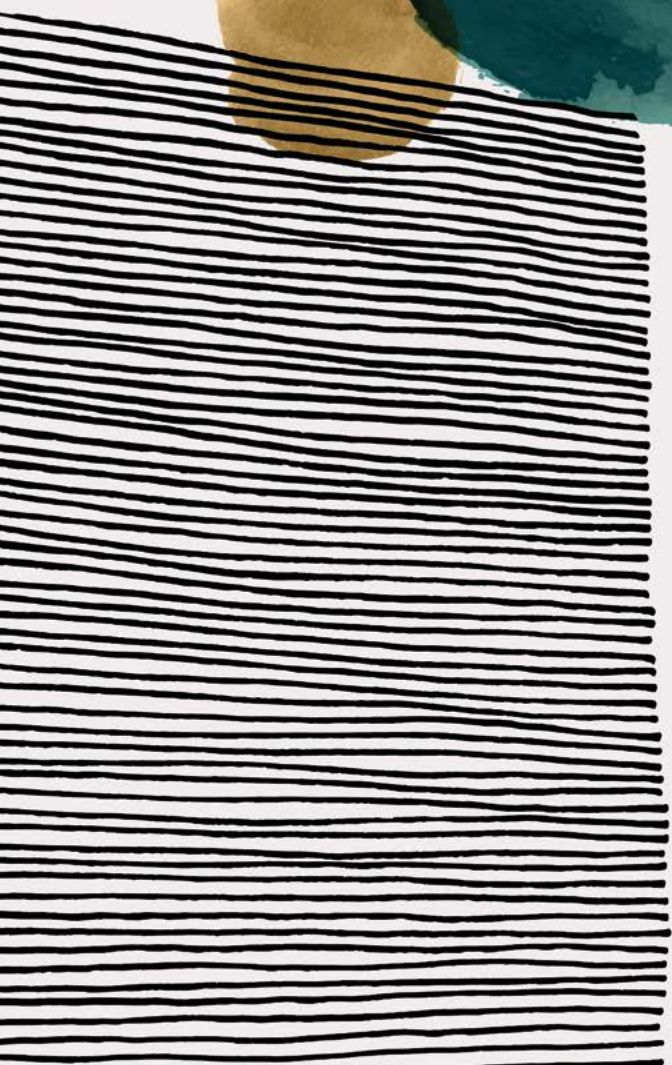
On hyvä olla tietoinen siitä, että monet toimittajien sisäänrakennetut prosessit juttujen synnystä eivät päde häirintäjuttua tehdessä. Jokainen seksuaaliseen häirintään liittyvä juttuprosessi on ainutlaatuinen ja opettavainen ja tulet todennäköisesti törmäämään johonkin uuteen toimintatapaan jokaisen prosessin aikana. Eteenpäin navigointi vaatii täten ennen kaikkea kommunikaatiota ja harkintaa.

Pidä mielessä

- Pidä silmät ja korvat auki.
- Luo kontakteja ja verkostoja.
- Tee selväksi roolisi toimittajana.

2 Tee journalistinen työ tarkasti

Säilytä Journalistin ohjeet takataskussasi läpi juttuprosessin. Noudata myös tarkasti edustamasi median eettisiä ohjeita liittyen siihen, miten toimit eri tilanteissa juttuprosessin aikana. Journalistisen pohjatyön huolella tekeminen vaatii malttia ja kriittisyyttä.

Pidä huolta siitä, että saat kaikille keräämillesi tiedoille vahvistuksen. Tarvitset tätä varten riittävän monta lähdettä. Tietojen varmistamisella kahdesta toisistaan riippumattomista lähteistä on häirintäjutuissa erityisen suuri rooli. Sekä sinä toimittajana että häirinnän kohteena ollut ihminen olette turvallisemmassa tilanteessa, kun häirintäväitökselle tulee tukea myös muualta.

Ehdottomasti kannattaa pitää kiinni siitä, vaikka kuinka houkuttaisi joku muu vaihtoehto, että jos et pysty todentamaan väitettä kahdesta toisistaan riippumattomasta journalistisesta lähteestä niin silloin sitä ei ole syytä julkaista sitä kohtaa. Voi tuntua, että jää pelkkä luu, ei tule nahkaa ollenkaan. Mutta yllättävän paljon julkaistavaa jää silti.

Kirjoita auki asiat vain niiltä osin, kun saat tiedot varmistettua. Silloin häirinnän kohteena olevan ihmisen tarinaa ei voida kyseenalaistaa eikä häntä voida syyttää valehtelijaksi. Pidä mielessä, että hän on tehnyt rohkean teon kertoessaan kokemastaan häirinnästä. On siten sinun vastuullasi pitää hänet turvassa, jotta hän ei joudu kertomastaan myöhemmin ongelmiin.

Journalistin ohjeet, kohta 9:

Tiedot on tarkistettava mahdollisimman hyvin – myös silloin kun ne on aikaisemmin julkaistu.

Kun tulee tällaisia vaikeampia aiheita. Sitä ei sisäsyntyisesti aina kaikki ole valmiita. Ne liian herkästi uskoo sitä jotain, kun joku kertoo jonkun asian että se on nyt näin. Sitä uskotaan sit sitä vinkin tai sanomat tai viestin tuojaa monesti liian nopeasti. Se voi olla just ihan totta, mitä se viestin tuoja tuo. Mutta se että se päättyy julkisuuteen. Siinä pitää käydä aikamoinen prosessi siinä välissä läpi.

Vaikka häirinnän tai väkivallan kohteeksi joutunut ihminen olisi tuonut sosiaalisessa mediassa esiin väitteitä tai tietoja, et voi julkaista niitä ennen kuin olet saanut niille itse vahvistuksen. Voit kirjoittaa asian julki vain siltä osin, kun pystyt tarkistamaan väitteiden taustat. Tällainen tilanne saattaa olla häirinnän kohteen kannalta hämmentävä tai epäkiitollinen ja on siksi tärkeää, että kerrot hänelle miten journalistiset periaatteet toimivat.

Pysy niissä rajoissa, joista olet haastateltavien kanssa sopinut. Sinun saattaa olla tarpeen tarjota haastateltaville mahdollisuutta pysytellä nimettömänä. Punnitse lisäksi huolella, tarjoatko lähdesuojaa haastateltaville. Ymmärrä, mikä lähdesuojan merkitys on ja jos myönnät sen, kunnioita sitä. On hyvä miettiä tarkkaan, miten voit puhua tai kirjoittaa tapauksesta ilman, että nimettöminä pysyttelevät ihmiset tulevat tunnistetuksi. Edes median päätoimittajan ei tarvitse tietää, kuka lähteesi on, mutta sinun pitää pystyä esittämään vahvat todisteet tapahtuneesta häirinnästä.

Journalistin ohjeet, kohta 13

Journalistilla on oikeus ja velvollisuus pitää tietoja luottamuksellisesti antaneen henkilöllisyys salassa siten kuin lähteen kanssa on sovittu. Kun kyse on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävistä tiedoista tai kun tietojen julkaisemisesta aiheutuu erittäin kielteistä julkisuutta, toimituksen on perusteltava yleisölle nimettömän lähteen käyttö lähdesuojaa vaarantamatta sekä avattava, miten nimettömän lähteen ja siltä hankittujen tietojen luotettavuus on varmistettu.

Dokumentoi tarkasti kaikki saatavilla oleva materiaali. Pyri näkemään tai saamaan haltuun kirjallista materiaalia, kuvia, videoita tai nauhoituksia. On tärkeää, että näet todisteita yhteydenpidosta lähteen ja häirinnästä epäillyn välillä. Varaudu siihen, että osa saatavilla olevasta materiaalista saattaa järkyttää sinua. Voi myös käydä niin, että haastateltavat eivät suostu luovuttamaan materiaalia. Tee silloin tarkat muistiinpanot näkemästäsi.

Usein häirinnän tai väkivallan kohteena ollut ihminen on valmis kertomaan tapahtumista vasta kun niistä on kulunut pidemmän aikaa. On mahdollista, että hänen kokemuksensa ja kertomuksensa tapahtumista on muovautunut ajan kulun ja tapahtumien useiden läpi käyntien myötä. Tästäkin syystä on tärkeää, että kuulet juttua tehdessäsi useita ihmisiä, jotka ovat olleet häirintäajanjakson aikana tekemisissä häirinnän kohteen tai häirinnästä epäillyn kanssa.

Joudut todennäköisesti kääntämään juttuprosessin aikana monta kiveä. Käy läpi olemassa olevaa dokumentaatiota ja haastattelulitteraatioita ja työstä niiden pohjalta kokonaiskuvaa tapahtumien kulusta. Kyseenalaista hankkimaasi tietoa ja niiden pohjalta kehittynyttä ymmärrystäsi useaan kertaan juttuprosessin aikana. Sinun voi myös olla hyödyllistä tarkistaa litteraatioista, ovatko niissä kuvatut tapahtumat yhtenäisiä vai puhuvatko jotkut henkilöistä ristiin.

Valmistelemme keräämäsi tiedon pohjalta seuraavia haastatteluja ja ota uudelleen yhteyttä etenkin niihin henkilöihin, jotka ovat olleet lausunnoissaan epä johdonmukaisia. Ole maltillinen ja

tarkkana siitä, mitä asioita kysyt ja miten asettelet sanasi. Et välttämättä halua paljastaa haastattelemillesi ihmisille kaikkea siitä, mitä aiheesta jo tiedät. Pidä jatkuvasti mielessä lupaamasi lähdesuojan rikkomattomuus.

Mikäli työskentelet mediatalossa, pidä juttuprosessin aikana säännöllisesti tilannekatsauksia esihenkilöidesi kanssa ja ota vastaan heidän tarjoamansa tuki. Jos mahdollista, kasaa ympärillesi tiivis joukko toimittajia auttamaan sinua tiedonhankinnassa ja analysoinnissa. Muista kuitenkin, että ei ole korrektia häirintää tai väkivaltaa kohdannutta ihmistä kohtaan puhua häirintätapauksesta tiimin ulkopuolisten kollegoiden kanssa ennen jutun julkituloa. On aina olemassa vaara, että tapaus ei etene juttuun asti, mistä syystä häirinnän kohteen tai häirinnästä epäillyn nimeäminen muille toimittajille on erityisen ikävää ja väärin. Pidä mielessä se, että et voi leikkiä yhdenkään ihmisen elämällä.

Esimerkiksi kun tää haastateltava kuvattiin. Mä en voinut sille kuvaajalle sanoa, että mihin juttuun tää tulee. Mun piti vaan sanoa hänelle, että henkilökuva. Kun siinä vaiheessa ei tosiaan tiedetty, että eteneekö tää juttuun asti. Siinä joutui vähän kiemurtelemaan, kun kuvaaja tenttaa. Koska kuvaajallehan se olisi tosi tärkeää tietää mihin se tulee mutta ei voinut kertoa.

Sinulla voi ja saa olla vahvoja mielipiteitä ja tunteita liittyen käsillä olevaan häirintätapaukseen. Pidä ne kuitenkin erillä journalistisesta työstä, jota teet. On tärkeää omaksua se, että vihan lietsominen ei auta juttuprosessia. Keskustele käsillä olevasta häirintätapauksesta asiallisesti ja asiapitoisesti toimituksen sisällä juttua työstävän tiimin kesken. Pidät siten yllä työilmapiiriä, jossa kaikkien on hyvä olla.

•
•
•
•
•
•
•
•
•
•

Pidä mielessä

•
•
•
•
•
•
•
•
•
•

Ole maltillinen juttuprosessissa.

Tarkista jokainen tiedonmuru.

Käsittele aihetta sensitiivisesti.

3 Kohtaa ihminen

Tarvitset kuuntelutaitoa ja tunneälyä. Luottamussuhde häirinnän tai väkivallan kohteena olleen ihmisen kanssa alkaa tai syvenyy siitä, että hän on valmis jakamaan sinulle omaa tarinaansa. On hyvä pitää mielessä, että ihminen lähestyy sinua ehkä elämänsä vaikeimmalla ja herkimmällä asialla. Kyseessä on henkilökohtainen ja sensitiivinen aihe, josta ei synny juttua painostamalla. Häirintäjutun teossa tärkein prioriteettisi on se, että pystyt ylläpitämään luottamussuhdetta lähteen kanssa.

Muuta rohkeasti niitä toimintatapoja, joita sinulla on perusjutun tekemiseen. Ennen varsinaisen haastattelun tekoa voit lähettää lähteelle aikaisempia juttujasi, joista hän voi nähdä, millä tavalla kirjoitat. Pidä lähde mukana juttuprosessissa ja kiinnitä huomiota metahaastattelupuheeseen. Ole avoin ja rehellinen häntä kohtaan. Ennen haastattelua keskustele hänen kanssaan, miten juttuprosessi etenee, mitä teet ja miksi. Ilmaise selkeästi, että etenette hänen ehdoillaan ja anna hänen johtaa prosessia.

Pohdi ennen haastattelua tarkasti, mitä tiedät ja mitä et tiedä häirintätapauksesta. Valmistautumalla haastatteluun huolellisesti pystyt osoittamaan haastattelun aikana, että tunnet

lähteen ja hänen taustansa. Lähde huomaa, että olet kiinnostunut hänestä ihmisenä, ja se voi saada hänet avautumaan herkemmin. Perusteellinen valmistautuminen auttaa sinua myös tuomaan asiaa esille mahdollisimman oikealla tavalla.

Tää meidän pääkohde, joka oli joutunut paitsi seksuaalisen häirinnän myös vuosia kestäneen valta-aseman väärinkäytön uhriksi. Hänhän oli. Huomasin, että selkeästi hänelle oli tullut sillain, että onneksi joku nyt sit kuitenkin välittää. Hän tavallaan purkautui. Selvästi oli sellainen tunne, että koki suurta helpotusta päästessään kertomaan jollekin ulkopuoliselle taholle.

Voit pyytää lähdettä ottamaan haastattelutilanteeseen mukaan jonkun ulkopuolisen aikuisen henkilön, johon hän luottaa. Toimi näin aina, kun kyseessä on alaikäinen henkilö. Tämä on tärkeää myös sinun itsesi kannalta, jotta et ole yksin valta-asemassa suhteessa alaikäiseen haastateltavaan, joka kertoo sinulle erittäin herkkiä ja henkilökohtaisia asioita. Tarvitset alaikäisen haastattelua varten lisäksi luvan hänen huoltajaltaan. Ennen luvan saamista et voi haastatella alaikäistä lähdettä tai käyttää mitään häneltä saatua aineistoa, jota hän on luovuttanut ilman huoltajan lupaa.

Pyri luomaan haastattelutilanne turvalliseksi ja sensitiiviseksi ja varaa haastatteluun tarpeeksi aikaa. On usein korrektia lähdettä

kohtaan, että menet tapaamaan häntä kasvotusten paikkaan, jossa hän kokee olonsa turvalliseksi. Varaudu siihen, että erityisesti alaikäinen haastateltava saattaa haastattelutilanteessa olla heiveröinen tai epätasapainoinen. Sinun voi olla tarpeellista korostaa juttuprosessin aikana sitä, että asian esiin nostavassa ihmisessä ei ole mitään vikaa eikä häirintä ole hänen syynsä.

Mulle on hyvin tärkeätä. Mä aina sanon näissä prosesseissa haastateltavalle, että mä pidän sut koko ajan mukana siinä juttuprosessissa. Vaikka periaatteessa meilläkin on käytäntö, että me näytetään vaan sitaatit ennen julkaisua, niin mä esimerkiksi näytän aina koko jutun. Mä haluan sen, että kaikki menee oikein ja että se haastateltava, sillä on luotto ja se on sinut sen kanssa, että mitä tulee ulos.

Mieti tarkasti, miten asettelet sanasi haastattelutilanteessa. Voi olla, että olet ensimmäinen henkilö, jolle häirinnän kohteena ollut ihminen kertoo tapahtumista. Voi yhtä hyvin olla, että ihminen on jo työstänyt asiaa joko itse tai yhdessä muiden kanssa pidemmän aikaa. Nämä ovat kaksi hyvin erilaista tilannetta, joista molempiin sinun on hyvä varautua. Kunnioita sitä, että lähde ei välttämättä halua kertoa sinulle jokaista seksuaaliseen häirintään tai väkivaltaan liittyvää yksityiskohtaa.

Kerro haastateltavalle, että hän voi puhua rauhassa omin sanoin. Mikäli haastateltava on lukossa eikä pysty tuottamaan

puhetta, etene selkein kysymyksiin. Toisinaan lähde saattaa vastata kertoessaan sinulle tapahtumista ymmärtää, kuinka vakavasta asiasta häirinnässä on ollut kyse. Tämä voi aiheuttaa hänessä monenlaisia tunteita ja reaktioita. Lähde saattaa myös haastattelutilanteessa kokea ja ilmaista turhautumista. Tämä johtuu usein siitä, että hän on jo aiemmin yrittänyt kertoa kokemastaan häirinnästä mutta häntä ei ole uskottu. Kuuntele rauhassa ja ilmaise empatiaa. Kysy myös kriittisiä kysymyksiä.

Se että saisi rohkaistua ihmiset puhumaan tulee ennen kaikkea siitä luottamuksesta, että miten sen pystyy saamaan. Ei tietenkään voi ruveta painostamaan. Ne on niin henkilökohtaisia, sensitiivisiä asioita. Varsinkin tämän tyyppisissä asioissa täytyy ehdottomasti toimia täysin tällaisen ihmisen ehdoilla, että mitä hän haluaa kertoa ja mitä hän ei halua kertoa. Hän saa kertoa sen mitä haluaa omin sanoin, omalla tavallaan.

Haastattelutilanteessa sinun on sallittua näyttää tunteesi. Häirintää tai väkivaltaa kohdanneen ihmisen tarina saattaa järkyttää sinua ja sinun ei tarvitse yrittää peitellä sitä. Ole empaattinen ja pidä samalla mukana ammattimaisuutesi kaikesa tekemisessä. Menemällä subjektiivisesti mukaan lähteen kertomukseen saat aikaan enemmän haittaa kuin hyötyä. Vältä siten omien mielipiteidesi ilmaisua tapahtumien kulusta tai häirinnästä epäilystä henkilöstä. Osoita myötätuntoa ja kerro

rehellisesti lähteelle, minkälaista vaikuttavuutta voitte saada aikaan julkaisemalla jutun. Ennen jutun julkituloa näytä häirinnän kohteena olleelle henkilölle koko juttu ja tarjoa hänelle mahdollisuus pyytää korjauksia. Alaikäisen kohdalla näytä juttu myös hänen huoltajalleen.

•
•
•
•
•
•
•
•
•
•

Pidä mielessä

•
•
•
•
•
•
•
•
•
•

Valmistaudu haastatteluun huolellisesti.

Tee haastattelutilanteesta turvallinen.

Säilytä ammattimainen etäisyys lähteeseen.

4 Kysy vaikeitakin kysymyksiä

Uskalla kysyä vaikeitakin kysymyksiä varsinkin niiltä ihmisiltä, joilla on valtaa tai vastuuta. Ajatus siitä, että olet lukijalle vastuussa tapauksen reilusta perkaamisesta, voi auttaa sinua vaikeissa tilanteissa. Mieti erityisesti, mitä lukijat haluaisivat tietää aiheesta.

Anna kaikille osapuolille reilu mahdollisuus tulla kuulluksi. Ellei häirinnästä epäiltyä ole tuomittu ja oikeuden pöytäkirjoista ole luettavissa, mistä häntä syytetään, on tärkeää, että haastattele myös häntä. Se luo juttuprosessille turvaa ja luotettavuutta. Sinun on hyvä ottaa häirinnästä epäiltyyn ihmiseen yhteyttä vasta siinä tilanteessa, kun tiedät, että sinun ei tarvitse ottaa taka-askelia. Valmistaudu haastatteluun huolella ja suo häirinnästä epäillylle tarpeeksi pitkä reagointiaika vastata yhteydenottoopyyntöösi. On tekeillä olevan juttusi viimeinen silaus, että annat vastapuolen puhua.

Journalistin ohjeet, kohta 21

Jos selvästi tunnistettavissa olevan henkilön tai tahon toiminnasta aiotaan esittää tietoja, jotka asettavat tämän erittäin kielteiseen julkisuuteen, tälle tulee varata tilaisuus esittää oma näkemyksensä jo samassa yhteydessä.

Lisäperspektiiviä juttuun saat, kun haastattelet myös niitä organisaatioita, joita häirinnästä epäilty edustaa esimerkiksi työsuhteensa kautta. Se onnistuu kuitenkin vain, jos vaikeilla kysymyksillä on riittävän vakaa pohja. Et voi haastaa organisaatioita, jos olet yksittäisten vihjeiden tai huhujen varassa, sillä yleensä et silloin saa kunnollisia vastauksia.

Organisaatioiden edustajat saattavat häirintätapauksissa haastettaessa olla tilanteessa, jossa he eivät ole olleet koskaan aiemmin. Heidän ensireaktionsa saattaa siksi olla torjuva ja he saattavat ensisijaisesti haluta pestä kätensä omasta roolistaan. Kokemuksen ja valmistautumisen puute saattaa näyttäytyä organisaation epäammattimaisena toimintana, johon voi liittyä epävarmuutta ja epäjohtonmukaisuutta. Organisaatioiden edustajat eivät välttämättä tiedä, miten he voivat ottaa kantaa esitettyyn häirintään, ja saattavat siksi olla vastaamatta yhteydenottoihisi tai tarjota niukkasanaisia lausuntoja.

Jätä organisaatioiden edustajille soittopyyntöjä, joissa esität asiasi neutraalisti. Jos sinulle tarjotaan ympäröiväitä lausuntoja, kyseenalaista niitä. On myös mahdollista, että häirinnästä

epäily tai hänen edustamansa organisaatio pyytää sinua olemaan kirjoittamasta aiheesta. Voit tällöin ilmaista, että olet tekemässä juttua joka tapauksessa riippumatta siitä, saatko heiltä kommentteja aiheeseen.

Journalistin ohjeet, kohta 3

Journalistilla on oikeus ja velvollisuus torjua painostus tai houkuttelu, jolla yritetään ohjata, estää tai rajoittaa tiedonvälitystä.

Organisaatioiden sisällä saattaa lisäksi esiintyä erilaisia näkemyksiä ja erilaista tahtotilaa tuoda julki organisaatiossa tapahtuvaa epäasiallista käytöstä tai valta-aseman väärinkäyttöä. Haastattele siksi organisaatioiden eri tason toimijoita. Jos organisaatioiden edustajat haluavat esiintyä jutussasi nimettömänä, kyseenalaista, mikä heidän syynsä tähän on ja mistä syystä he haluavat jakaa tietoaan sinulle.

On se vähän sellaista, että tulee vähän luuria korvaan ensin ja näin. Se ensireaktio on ollut aika kova, että ei haluta ja miksi te nyt tällaista. Mutta sitten kun ne on saaneet vähän aikaa puntaroida, ne on tajunnut, että kyllä näistä kannattaa puhua ja heidän ottaa joku kanta.

Organisaatiot ovat tarkkoja maineestaan ja tiedostavat, että seksuaalinen häirintä ja varsinkin sen peitteleminen organisaatiossa on organisaatiolle valtava mainehaitta. Samanaikaisesti organisaation täytyy pitää kiinni velvollisuuksistaan työnantajana sekä häirinnästä epäiltyä että mahdollisesti häirinnän kohteeksi joutuneita ihmisiä kohtaan. Etenkin silloin, kun kyseessä on keskeneräinen käynnissä oleva häirintätapauksen selvittely, organisaatiot miettivät tarkasti, millä tavoin voivat julkisesti kommentoida prosessia. Suo siksi organisaatioille aikaa vastausten muodostamiseen ja ota heihin tarvittaessa yhteyttä uudelleen. Tarjoa kaikille haastateltaville mahdollisuus tarkistaa omat sitaattinsa ennen jutun julkaisemista.

Journalistin ohjeet, kohta 19

Haastateltavan pyyntöön tarkastaa lausumansa ennen julkaisemista tulee suostua, jos julkaisuaikataulun mahdollistaa. Tarkastamisoikeus koskee vain haastateltavan omia lausumia, eikä sillä saa luovuttaa journalistista päätösvaltaa toimituksen ulkopuolelle.

Pidä mielessä

Tarjoa kaikille osapuolille mahdollisuus tulla kuulluksi.

Taustoita ja kerää vahvat todisteet.

Ole rohkea ja periksiantamaton.

5 Huolehdi omasta jaksamisestasi

Ryhdy kirjoittamaan häirintäjuttua vain silloin, kun tiedät, että sinulla on siihen voimavaroja. Häirintä aiheena ei ole kiva tai helppo, sillä jutun tekeminen vaatii aikaa, resursseja ja henkistä kapasiteettia. Häirinnästä kertovien ihmisten tarinat saattavat olla riipaisevia ja näkemäsi dokumentaatio vastenmielistä. Häirintä aiheena saattaa myös herättää sinussa vaikeita tunteita tai takaumia siitä, kun sinä itse olet tai joku läheisistäsi on tullut häirityksi. Saatat miettiä tekeillä olevaa juttua paljon myös työajan ulkopuolella.

Käy säännöllisesti keskustelua omasta hyvinvoinnistasi esihenkilösi kanssa ja pidä huolta omasta jaksamisestasi. Tukeudu tarjolla olevaan tukeen ja ota vastaan apua mielenterveyden asiantuntijoilta matalalla kynnyksellä. Kun käsittelet juttuprosessiin liittyviä tunteitasi ja purat ajatuksiasi asiantuntijan kanssa, pystyt toimimaan ammattimaisesti ja työstäämään juttua toimittajamoodissa tietyllä etäisyydellä.

Totta kai ne vaatii sulta enemmän voimavaroja kuin esimerkiksi joku hyväntuulinen henkilökuvahaastattelu tai jonkun uran läpikäynti. Jo pelkästään se, että sä joudut niin paljon miettimään, että miten sanat voi asetella sekä haastattelutilanteessa että siinä jutussa. Kaikki se vie enemmän aikaa ja ajatustyötä.

Varaudu siihen, että juttuprosessin aikana sinulle voi tulla turhautumisen hetkiä. Tee itsellesi selväksi se, että kaikkeen et pysty toimittajana vaikuttamaan. Vaikka juttusi saisi paljon mediahuomiota voi olla, että jutustasi ei seuraa toimenpiteitä, joilla häirinnän tai väkivallan kohteena ollut ihminen saisi oikeutta kokemalleen. Tällöin sinun on hyvä miettiä juttusi pidempiaikaisia vaikutuksia. Voi esimerkiksi käydä niin, että juttusi seurauksena joku toinen uskaltautuu kertomaan häneen kohdistetusta häirinnästä tai väkivallasta.

Vaikka olisit juttuprosessin aikana voinut itse hyvin, saatat kohdata vaikeita tunteita juttuprosessin jälkeen. Voi olla, että tunnet itsesi kuormittuneeksi tai uupuneeksi. Saatat käydä tapahtumia uudelleen läpi subjektiivisemmasta näkökulmasta, mikä voi herättää sinussa surun, vihan tai ahdistuksen kokemuksia. Kerro voinnistasi esihenkilöllesi ja pyydä aikaa palautumiseen. Sinun voi myös olla hyvä tarttua häirintäjutun jälkeen johonkin toiseen juttuaiheeseen, joka ei ole yhtä kuormittava.

On ne raskaita juttuja mutta myös se, että kun ne menee sydämeen. Siinä oikeasti tuntee myös, että nyt tässä tehdään jotain tärkeää. Tää on merkityksellistä. Kyllä se sit tuntuu myös hienolta.

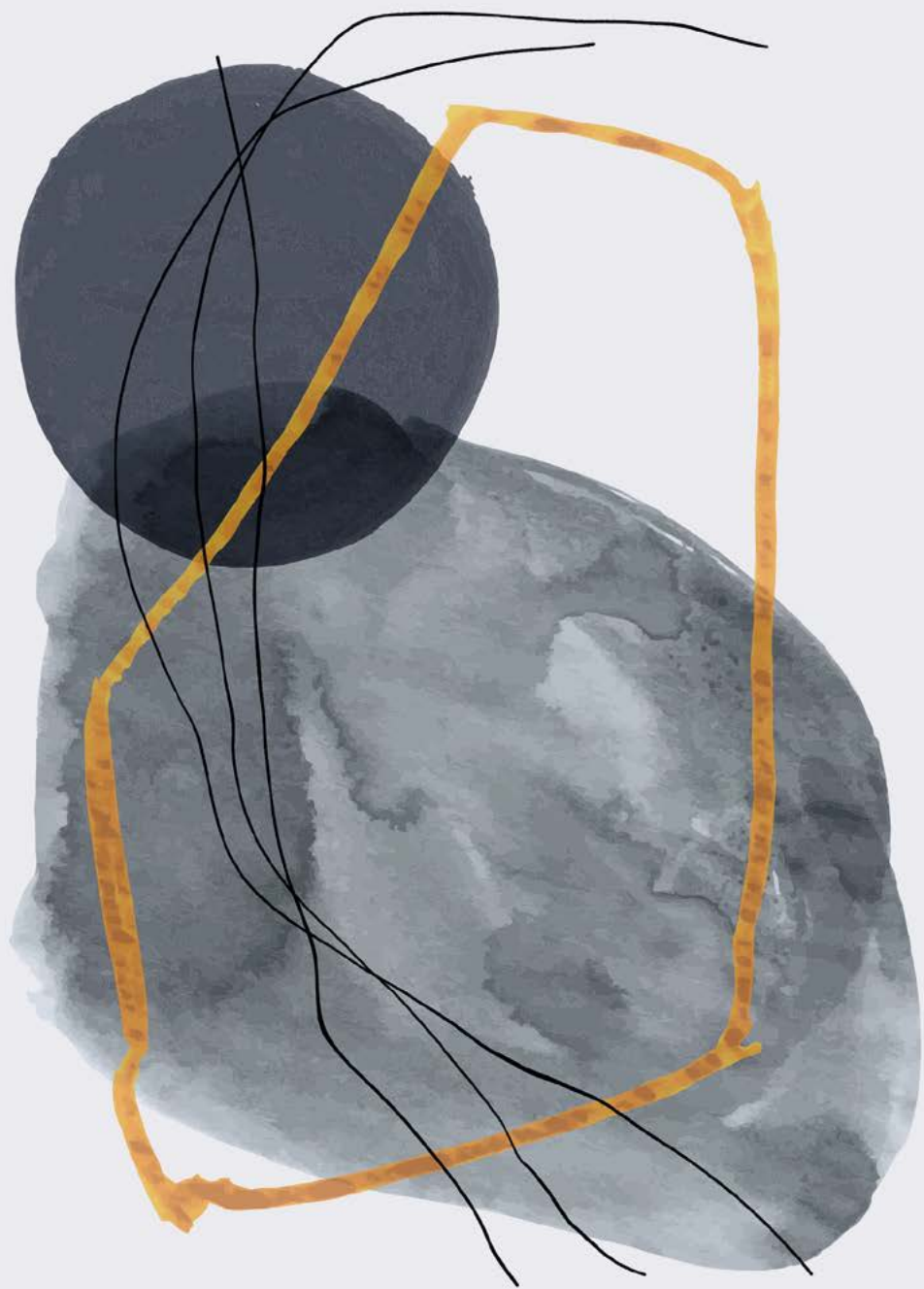
Tarttumalla häirintään aiheena saat toimittajana uutta rohkeutta ja uskallusta. Kun onnistut tekemään yhden hyvän jutun häirinnästä, voit käyttää sitä esimerkkinä kohdatessasi seuraavan ihmisen, joka on valmis kertomaan sinulle oman tarinansa. Se lisää sinuun kohdistuvaa toimittajaluottamusta.

Parhaimmillaan häirintä on juttuaiheena merkityksellinen, vaikuttava ja palkitseva. Häirintään liittyvät juttuprosessit ovat joka kerta erilaisia ja opettavat sinulle aina jotain uutta journalistisesta työstä. Yhteiskunnallisten epäkohtien paljastaminen on journalismin ytimessä. Raportoimalla häirinnästä teet tärkeää työtä ihmisten välisen tasa-arvon ja hyvinvoivan yhteiskunnan eteen.

•
•
•
•
•
•
•
•
•
•

Pidä mielessä

- Tukeudu juttuprosessin aikana toisiin ihmisiin.
  - Priorisoi omaa hyvinvointiasi.
  - Varaa aikaa palautumiseen.
- •
•
•
•
•
•
•
•
•

6 Seiso juttusi takana

On tärkeää, että juttu menee ulos vasta silloin, kun se on valmis. Tiedät jutun olevan valmis, kun siinä olevat näytöt ovat niin vahvat, että tapahtunutta häirintää ei voida kiistää. Saatat joutua kontaktoimaan paljon ihmisiä, jotta saat riittävän selustan jutulle. Käy huolellisesti läpi, että pystyt varmistamaan jokaisen jutussa esitetyn väitteen.

Joskus et saa tarpeeksi tukea tai vahvistusta häirintävälitteelle muilta ihmisiltä. Juttu voi jäädä puolitiehen, jos ihmiset eivät ole valmiita puhumaan tai tulemaan julkisuuteen tietojen kanssa. Myös häirinnästä tai väkivallasta kertonut ihminen voi loppumetreillä perääntyä jutun julkaisemisesta. Se voi turhauttaa. Et voi kuitenkaan julkaista juttua, jos siinä olevat näytöt eivät ole tarpeeksi vahvat tai jos häirinnästä kertonut ihminen ei sitä halua tehtävän.

Pidä juttua kirjoittaessasi kirkkaana mielessäsi oma roolisi toimittajana. Sinun ei ole tarkoitus tuomita ketään, ottaa kantaa kenenkään puolesta tai tuoda juttuun omaa agendaasi, vaan tehdä näkyväksi se, mitä on tapahtunut. Jos haluat esittää juttuun liittyviä mielipiteitäsi, voit kirjoittaa aiheesta kolumnin.

Jos kirjoitat kolumnin, pyri vaikuttamaan siihen, että sitä ei julkaista juttusi yhteydessä. Lukijalle saattaa muuten jäädä kuva siitä, että omat mielipiteesi ovat mukana myös kirjoittamassasi uutisartikkelissa.

Journalistin ohjeet, kohta 11

Yleisön on voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä ja sepitteellisestä aineistosta.

Pohdi huolella, mitä voit jutussa kertoa ja millä muotoilulla voit asiat sanoa. Usein häirintätapauksiin liittyy yksityiskohtia, joita ei ole toivottava julkaista. Vältä tarpeetonta maalailua ihmisten traumaattisilla kokemuksilla ja julkaise vain se, mikä on jutun näytön kannalta välttämätöntä. Ennen jutun julkaisemista käy huolellisesti läpi, mitkä tiedot jutusta käyvät ilmi ja mitkä tiedot viittaavat aiemmista jutuista esiin nousseisiin asioihin. Hyödynnä oikeudellista neuvontaa ja anna lainoppineen asiantuntijan lukea juttu tarkkaan läpi ennen sen julkaisemista.

Journalistin ohjeet, kohta 25

Yksityiselämään kuuluvia erityisen arkaluonteisia seikkoja saa julkaista vain asianomaisen suostumuksella tai jos niillä on poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä. Nämä vaatimukset koskevat myös nimeämättömiä mutta yleisesti tunnistettavia henkilöitä.

Selvennä itsellesi, mitä kukin käyttämäsi käsite tarkoittaa. Tee selväksi myös seuraavalle editointiportaalle, miten käsitteitä tulee käyttää. Jos juttuun on jäänyt asia- tai käsitevirhe, korjaa se mahdollisimman nopeasti. Pidä huolta esimerkiksi siitä, että jutusta tulee selkeästi ja totuudenmukaisesti ilmi, epäilläänkö ihmisistä häirinnästä vai onko hänet jo todisteiden valossa todettu syylliseksi häirintään. Pyri myös vaikuttamaan jutun otsikointiin. Teet yhteiskunnallisesti merkittävää journalismia ja on siksi tärkeää, että se näkyy myös otsikkotasolla. Skandaaliotsikko saattaa asettaa kirjoittamasi artikkelin ja sen eteen tekemäsi työn kehuun valoon.

Kyllä siinä paljon on sellaista ylimääräistä puleraamista ja mieltämistä. Sit vielä se, että tavallaan kuinka kieli keskellä suuta se teksti pitikään kirjoittaa. Tommosissa asioissa on hyvä olla tosi neutraali tietyllä lailla. Ite koen, että asiat sitten asioina, että ei voi lähteä sitten kirjoittelemaan mitenkään johdattelevasti tai muuta.

Toimittaja sokaistuu helposti omalle tekstilleen. On siksi tärkeää, että useampi silmäpari lukee jutun läpi, ennen kuin mitään julkaistaan. Pidä mielessä, että jokaisen tiedon ja nimen julkaiseminen ja jokaisen syyttävän sormen esittäminen tulee olla ison kynnyksen takana. Ymmärrä vastuusi toimittajana asioiden julki saattamisessa. Mieti jokaista yksityiskohtaa myös haastateltavien mahdollisen lähdesuojan kannalta.

Journalistin ohjeet, kohta 31

Kun kyse on vasta rikosepäilystä tai syytteestä, epäillyn tai syytetyn nimen, kuvan tai muiden tunnistamiseen johtavien tietojen julkaisemisessa on käytettävä huolellista harkintaa.

On tärkeää, että olet itse sinut sen kanssa, mitä mediasta tulee ulos. Uutispäälliköltä tai esihenkilöltä voi tulla kulma jutun kirjoittamiseen. Vältä kuitenkin jutun kirjoittamista tietystä kulmasta, jos koet, että se ei sovi omiin arvoihisi. Kyseenalaista epäsopiviksi kokemiasi näkökulmia, valintoja tai otsikointia ja tarvittaessa kieltäydy koko jutun teosta. Loppupeleissä sinun nimesi on jutun alla ja sinä kannat siitä vastuun. Kirjoita siis juttu aina siten, että se ei sinua hävetä. On tärkeää, että jutun tullessa ulos sinulla on olo siitä, että jutussa esiintyviä asioita ei tarvitsee enää käsitellä. Tämä edellyttää, että olet juttuprosessin aikana tehnyt huolella kaiken tarvittavan journalistisen työn.

Pidä mielessä

Kirjoita juttusi neutraalisti.

Luetuta juttua muilla ennen julkaisua.

Kanna vastuu tuottamastasi sisällöstä.

7 Seuraa uutinen loppuun

Jutun julkaisemisen jälkeen jää seuraamaan tilannetta. Mitä muutoksia on tehty organisaatiossa, jota häiritsijä on edustanut? Ovatko kriisiviestinnän aikana ulos tulleet viestit selvitysten teosta ja käytänteiden muuttamisesta jääneet juhlapuheiden tasolle, vai onko organisaatiossa tehty konkreettisia toimenpiteitä uusien häirintätapausten ehkäisemiseksi? Miten painopistealueet organisaation strategiassa näkyvät käytännön arjessa? Käy läpi juttua varten hankkimaasi aineistoa ja kirjoita jatkojuttu siihen pohjautuen. Mitä on luvattu, mitä on tapahtunut? Käy myös muiden juttuprosessien ohessa toimintaympäristössäsi keskustelua häirinnästä ja haasta organisaatioita siitä, opettiko tapaus heille jotain.

Journalistin ohjeet, kohta 34

Jos tutkintapyyntöä, syytteestä tai tuomiosta on julkaistu uutinen, asiaa on mahdollisuuksien mukaan seurattava loppuun saakka.

Mediatalossa työskennellessäsi käy esihenkilötason kanssa säännöllisesti läpi, onko isoista ja puhuttaneista aiheista tarpeen kirjoittaa lisää tietyn aikavälin päästä. Pidä häirintää aiheena esillä myös silloin, kun kyseessä ei ole häirintätapaus. On tärkeää, että seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta ei raportoida vain yksittäisten traumaattisten kokemusten kautta. Pohdi, mikä olisi sellainen kulma, jolla voisit kirjoittaa häirinnästä aiheena yleisellä tasolla ja yleisöä kiinnostavalla tavalla.

Yleensä kun näitä keissejä tulee ja niitä puidaan, se johtaa johonkin. Tulee vaikka nimetön linja, johon voi kertoa tapauksista. Tai sit se ihminen joka näihin systemaattisesti syyllistyy, joutuu vastuuseen teoistaan ja uhrin saa oikeutta.

On tärkeää, että jatkat yhteydenpitoa häirinnästä sinulle kertoneen ihmisen kanssa jutun ulostulon jälkeen, jotta hän ei jää yksin. Voit esimerkiksi kertoa hänelle palautteesta, jota olet saanut jutusta, tai suunnitteilla olevista jatkojutuista. Yritä löytää myönteisiä näkökulmia asiaan silloinkin, kun jutun ulostulosta ei ole poikunut merkittävää muutosta. Muistuta itsellesi ja lähteellesi, että vaikutuksia on monenlaisia, ja että osa niistä näkyy vasta pidemmällä aikavälillä. Kysele lähteen vointia ja kuuntele, mitä hänellä on sanottavaa. Voi olla, että löydät hänen kokemuksistaan uuden näkökulman käsitellä aihetta. On myös mahdollista, että muiden ihmisten kynnys ottaa sinuun

yhteyttä madaltuu, kun he huomaavat, että osaat käsitellä häirintää aiheena sensitiivisesti.

Joka kerta kun tällaista yhteiskunnallista aihetta käsittelevä juttu saa lukijoita. Kyllä mä koen, että sitten se on jo itsessään askel eteenpäin. Siten koen sen hyödylliseksi. Näen että oon voinut tuoda sitä aihetta useamman ihmisen tietoisuuteen. Se miten he sitä ajattelee tai miten he sitä tulkitsee. Se taas ei ole enää minun käsissä. Mutta mulle tuottaa suurta helpotusta ja tietynlaista tyydytystä, että mä olen yrittänyt ja että me ollaan tuotu aihetta esiin ja tuotu sitä keskusteluun ja tehty siinä mielessä parhaamme.

•
•
•
•
•
•
•
•
•

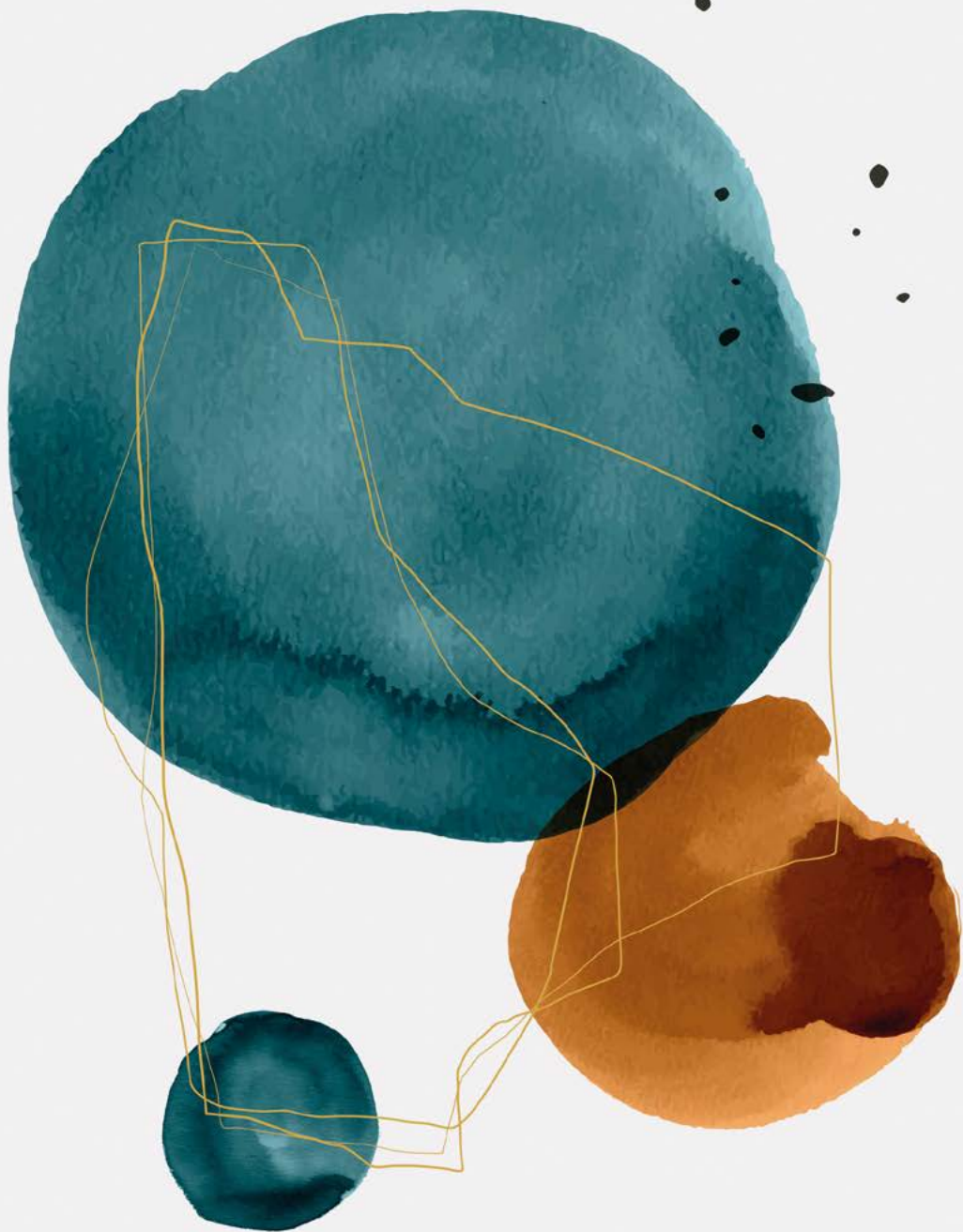
Pidä mielessä

Jää seuraamaan tilannetta.

Ylläpidä yhteydenpitoa lähteen kanssa.

Pidä keskustelua aiheesta yllä.

•
•
•
•
•
•
•
•
•

Loppusanat

Tämän oppaan tarkoitus on ollut toimia muiden journalististen oppaiden ja eettisten ohjeiden rinnalla käytännön tukena niille toimittajille, jotka haluavat raportoida seksuaalisesta häirinnästä tai väkivallasta. Oppaan ääni on tullut suoraan journalistiselta kentältä ja siinä kaikuivat toimittajien työarkeen kohdistuvat erilaiset paineet liittyen esimerkiksi ajankäyttöön ja juttujen lukijamääriin. Vaikka seksuaalinen häirintä oli juttuaiheena toimittajien kuvauksen mukaan haastava, toimittajien puheesta kantautui kuitenkin yksi viesti ylitse muiden. Tämä oli: Uskalla tarttua häirintään aiheena. Tällä viestillä toimittajat halusivat rohkaista kollegoitaan kirjoittamaan häirinnästä enemmän myös pienemmissä uutismedioissa ja silloinkin, kun kanssatoimittajat eivät olleet aiheeseen valmiita tarttumaan. Haastattelut toimittajat painottivat sitä, että onnistuneen jutun tekeminen häirintäaiheesta oli tuonut heille paitsi syvän kokemuksen journalistisen työn merkityksellisyydestä myös poikunut heille lisää juttuaiheita.

Haastattelujen aikana pohdimme haastateltavien kanssa useaan otteeseen sitä, millä tavoin häirintää voisi aiheena lähestyä

muun kuin tragedian kautta. Olisiko median mahdollista käsitellä aihetta myös ennaltaehkäisevästi? Millaisilla kulttuurisilla ja rakenteellisilla muutoksilla voisimme yhteiskunnassamme paremmin suojata ihmisiä seksuaaliselta häirinnältä ja väkivallalta? Millaista häirinnän vastaista työtä on tehty, mitä on tekevä? Tällä oppaalla haluan rohkaista toimittajia tarttumaan aiheeseen myös näistä näkökulmista.

Nähdäkseni yksi tärkeimmistä askelista saada muutosta aikaan on se, että media pitää häirintää aiheena esillä jatkuvasti ja monipuolisesti. Juttuprosessien yhteydessä valtaapitävien haastaminen saa aikaan rakenteellista muutosta. Avoimempi keskustelukulttuuri saa puolestaan paitsi aikaan kulttuurista muutosta myös rohkaisee yksittäisiä häirinnän tai väkivallan kohteeksi joutuneita ihmisiä kertomaan tapahtumista toiselle ihmiselle ja ottamaan tätä kautta ensimmäisen askeleen trauman käsittelyyn. Muiden ihmisten vastaavista kokemuksista kuuleminen mediareportaasien kautta lieventää häirinnän tai väkivallan kohteeksi joutuneen ihmisen vallitsevaa häpeän tunnetta, joka estää traumasta puhumista. Vaikka toimittajana et saisi häirintäraportoinnillasi aikaan näkyvää yhteiskunnallista muutosta, voit yhdelläkin jutulla vaikuttaa sinulle tuntemattoman ihmisen elämään käänteentekevästi. On hyvä pitää mielessä, että suuret kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset tapahtuvat pitkällä aikavälillä pienin askelin.

Lähteet

Julkisen sanan neuvosto (2024) 1.10.2024 voimaan tulevat Journalistin ohjeet. <https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/1-10-2024-voimaan-tulevat-journalistin-ohjeet/>

Tasa-arvovaltuutettu (2024). *Seksuaalinen ja sukupuoliin perustuva häirintä*. <https://tasa-arvo.fi/hairinta>

Jää, V. (2023). *Kosto* [albumi]. Jäähile Records.

Aiheeseen liittyvää lukemista

Boyle, K. & Berridge, S. (2024). *The Routledge companion to gender, media and violence*. Routledge.

Chandra, G., & Erlingsdóttir, I. (2021). *The Routledge handbook of the politics of the #MeToo movement*. Routledge.

Julkisen sanan neuvosto (2024) *Journalistin ohjeiden soveltamisopas*. <https://jsn.fi/wp-content/uploads/2024/05/Soveltamisopas.pdf>

Laitinen, K., Lahtinen, M., Haanpää, S., Järvinen, J., Granskog, P., & Turunen-Zwinger, S. (2020). *Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa*. Opetushallitus.

Moilanen, S. (2021). *Epäasiallisen kohtelun ehkäisy ja käsittely työpäivällä – ennaltaehkäise ja puutu*. Työturvallisuuskeskus.

Ollus, N., Tanskanen, M., Honkatukia, P. & Kainulainen, H. (2019). Sukupuolistunut vihapuhe, seksuaalinen häirintä ja risteävät yhteiskunnalliset erot. Teoksessa M. Teräsaho & J. Närvi (toim.) *Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon – Analyyskejä tasa-arvobarometrasta 2017* (s. 32–56). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Tasa-arvovaltuutettu (2022). *Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022*. Tasa-arvojulkaisuja 2022:1.

Oppaan kirjoittajasta

Veera Ehrlén työskentelee tutkijatohtorina Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitoksella. Hän tutkii laajalti digitaalisten alustojen toimintatapoja, mediakulutuksen ja sisällönjaon käytäntöjä, sosiaalisen vuorovaikutuksen digitalisoitumista ja kulttuurien medioitumista. Hänen erityisenä mielenkiintonsa kohteena ovat liikunnan, urheilun, median ja viestintäteknologioiden keskinäissuhteet. Viimeaikaisissa projekteissaan hän on tarkastellut dataistumista, nuorten medialuottamusta, urheilujournalismin muutosta ja naisten kokemuksia sukupuolten välisestä tasa-arvosta urheiluvalmennuksessa.

<https://veera.ehrlen.com/>

